Sihteeristö
Vanhempi hallitussihteeri Teija Pellikainen

Lausunto ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta hallintovaliokunnalle

Hallintovaliokunta on pyytänyt Turvallisuuskomitean lausuntoa ulko- ja turvallisuuspoliittisesta (UTP) selonteosta. Turvallisuuskomitea (TK) on kokonaisturvallisuuden alalla toimiva ministeriöitä avustava varautumisen pysyvä yhteistoimintaelin, joten lausunnossa keskitytään TK:n kannalta keskeiseen kokonaisturvallisuusnäkökulmaan. Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jonka tulisi kattaa kaikki yhteiskunnan eri tasot. Selonteossa vahvistetaan kokonaisturvallisuuden mallia, jossa yhteiskunnan eri sektorien ja toimijoiden välisen laaja-alaisen yhteistyön kautta ylläpidetään kriisinsietokykyä, vahvistetaan viranomaisten valmiuksia ja luodaan ennaltaehkäisevää kynnystä ulkopuolelta suomalaiseen yhteiskuntaan kohdistuvalle vaikuttamiselle (s.20).

Selontekotyössä olisi tärkeää eri turvallisuuden osa-alueiden yhteensovittaminen, kun yhtä aikaa on valmisteilla kolme eri selontekoa (UTP, sisäisen turvallisuuden selonteko ja puolustusselonteko). On tärkeää, että eri selontekojen rajapinnat on tarkasteltu ja että ne muodostavat koherentin kokonaisuuden. Sisäisen turvallisuuden selonteko, ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko ja puolustusselonteko yhdessä valtioneuvoston periaatepäätöksenä annettavan Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS) kanssa muodostavat kokonaisturvallisuuden keskeisen viitekehyksen. Selonteko tukee osaltaan YTS:n määrittelemien elintärkeiden toimintojen turvaamista (johtaminen; kansainvälinen ja EU-toiminta; puolustuskyky; sisäinen turvallisuus; talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus; väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys).

UTP-selonteko ohjaa valmisteltavana olevan puolustusselonteon laadintaa erityisesti toimintaympäristön kuvauksen ja puolustuspoliittisten linjausten osalta. Myös sisäisen turvallisuuden ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön väliset yhteydet on tunnistettava. Yhteensovittamisen kannalta on tärkeää, että riittävän laaja-alainen asiantuntemus on käytettävissä, eikä valmistelu ole siiloutunutta eri hallinnonaloihin. Erilaiset ilmiöt ja uhkat linkittyvät toisiinsa, eikä rajanveto sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä ei ole suoraviivaista, kuten globaalin muuttoliikkeen ja maahanmuuton osalta (s.9-10, 39-40). TK:n näkemyksen mukaan UTP-selonteon ja muiden selontekojen valmistelu on ollut poikkihallinnollista ja laadukasta. Selontekoasioita on käsitelty vastuuvalmistelussa olevan ministeriön johdolla myös Turvallisuuskomitean kokouksissa.

Toimintaympäristön kuvauksen ajantasaisuuden tarkastelu ja tarvittavien päivitysten laatiminen ovat edellytys toimivalle strategialle, jonka puitteissa voidaan vastata erilaisiin uhkatilanteisiin ja haasteisiin. Selonteossa kuvataan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristön olevan voimakkaassa muutoksessa. Selonteossa onkin kattavasti arvioitu toimintaympäristöä ja esitetty Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeiset tavoitteet ja painopisteet, joita toteuttamalla vahvistetaan Suomen turvallisuutta ja suomalaisten hyvinvointia.

Varautumisen yhteistoimintaelimenä Turvallisuuskomitea näkee merkityksellisinä UTP-selontekoon otetut erityiset maininnat varautumisesta terveysturvallisuuden, hybridivaikuttamisen ja huoltovarmuuden osalta. Varautumisen osalta on hyvin nostettu esiin myös EU-rajapinta. Tulevaisuudessa EU:n vahvistaminen varautumis- ja turvallisuusyhteisönä on perusteltu lähtökohta (s.23).

Turvallisuuskomitea voi osaltaan vahvistaa UTP-selonteon erityissuhdetta Ruotsiin ja pohjoismaista yhteistyötä koskevaa kirjausta (s.24) tukemalla Hanaholmen –aloitteen kansallista toteutusta. Vuonna 2021 käynnistyvä uusi kriisivalmiuden ja varautumisen yhteistyöohjelma Suomen ja Ruotsin välillä toteutetaan yhteistyössä Ruotsin maanpuolustuskorkeakoulun (Försvarshögskolan) ja Turvallisuuskomitean kanssa molempien maiden hallitusten tuella.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Turvallisuuskomitea
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
tk@turvallisuuskomitea.fi
www.turvallisuuskomitea.fi